

Як краще купувати електричну енергію — з розподілом чи без?

Сучасна модель ринку електричної енергії надає побутовим споживачам можливість вибрати один із двох можливих способів оплати за послуги з розподілу: напряму оператору системи розподілу (ОСР) або через постачальника електричної енергії. Утім, як краще купувати електричну енергію — з розподілом чи без? Як вибрати найбільш оптимальний для себе спосіб оплати? Розглянемо далі.

Що таке розподіл електричної енергії

Відповідно до Закону «Про ринок електричної енергії» **розподіл електричної енергії** (далі — розподіл) — транспортування електричної енергії від електроустановок виробників електричної енергії або електроустановок оператора системи передачі мережами оператора системи розподілу, крім постачання електричної енергії.

Результатом розподілу електричної енергії на роздрібному ринку для споживача є забезпечення можливості отримання необхідного обсягу електричної енергії та рівня електричної потужності із забезпеченням параметрів якості електропостачання в точках приєднання його електроустановок.

Правила роздрібного ринку електричної енергії передбачають, що оператор системи розподілу зобов'язаний укласти договори про надання послуг з розподілу з усіма споживачами, електроустановки яких приєднані до електричних мереж на території його діяльності, за умови що за об'єктом оформлено паспорт точки (паспорти точок) розподілу.

Розподіл електричної енергії до точки розподілу електроустановки споживача за відсутності діючого договору про надання послуг з розподілу електричної енергії з таким споживачем не допускається.

Договір споживача про надання послуг з розподілу / передачі електричної енергії є публічним договором приєднання та укладається на основі типового договору, що є [додатком 3](#) до Правил роздрібного ринку електричної енергії, затверджених постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14.03.2018 № 312 (ПРПЕЕ), та, як правило, укладається шляхом приєднання споживача за заявою-приєднанням до розробленого оператором системи договору. При цьому, відповідно до абзацу 6 пункту 2.1.5 глави 2.1 розділу II ПРПЕЕ, за ініціативою однієї із сторін договір споживача про надання послуг з розподілу / передачі електричної енергії оформлюється в паперовій формі. Також, відповідно до абзацу 9 пункту 2.1.5 глави 2.1 розділу II ПРПЕЕ, у разі необхідності визначення за взаємною згодою

сторін додаткових умов договору, які конкретизують умови договору, форму якого встановлено цими Правилами, договір оформляється в паперовій формі.

Отже, наведені норми Правил роздрібного ринку електричної енергії надають можливість укласти договір про надання послуг з розподілу з урахуванням специфіки проведення публічних закупівель.

Пунктом 2.1.6 глави 2.1 розділу II ПРРЕЕ передбачено, що договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи діє, якщо оплату послуг з розподілу електричної енергії забезпечує споживач. Договір споживача про надання послуг з розподілу електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи призупиняється (тимчасово не діє) у разі постачання електричної енергії споживачу постачальником універсальних послуг, або якщо оплату послуг з розподілу (передачі) електричної енергії забезпечує електропостачальник.

Підсумовуємо: споживач у будь-якому разі зобов'язаний укласти з оператором системи розподілу договір про надання послуг з розподілу, при цьому в частині оплати цей договір буде діяти у разі, якщо споживач вибрав для себе спосіб оплати за послуги напряму оператору системи.

Хто формує тариф на послуги з розподілу електроенергії

Оплата послуг з розподілу здійснюється за тарифами, які регулює Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, відповідно до затвердженої методики.

Порядок встановлення (формування) тарифів на послуги з розподілу електричної енергії затверджено постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 05.10.2018 № 1175.

Тариф на послуги з розподілу електричної енергії

Тарифи на послуги з розподілу електричної енергії оприлюднюються операторами систем розподілу в порядку та строки, визначені нормативно-правовими актами, що регулюють функціонування ринку електричної енергії. Тобто на [офіційному сайті](#) Регулятора.

Тариф на послуги з розподілу визначається для споживачів кожного оператора системи розподілу окремо, а також розділяється за першим та другим класом напруги.

Клас напруги та як це впливає на тариф послуги з

розподілу

Споживачі, які отримують електричну енергію від оператора системи розподілу на межі балансової належності номінальною напругою 27,5 кВ та вище, а також споживачі, приєднані до шин електростанцій (за винятком суб'єктів господарювання, що виробляють електричну енергію з альтернативних джерел, а саме з енергії сонячного випромінювання, біогазу, біомаси, енергії вітру та мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями), належать до першого класу напруги.

Споживачі, які отримують електричну енергію від оператора системи розподілу на межі балансової належності номінальною напругою нижче 27,5 кВ, належать до другого класу напруги.

Таким чином, вартість послуг з розподілу для кожного споживача визначається залежно від конкретного оператора системи розподілу, до мереж якого приєднаний споживач, та першого чи другого класу напруги.

На практиці часто зустрічаються випадки, коли одному замовнику необхідно здійснити закупівлю електричної енергії для об'єктів, які розташовані на територіях діяльності різних операторів систем розподілу та/або відносяться до різних класів напруги. У такому випадку тарифи на розподіл будуть різними і їх кількість буде залежати від кількості ОСР та класів напруги. При цьому в межах одного ОСР можуть застосовуватись тарифи як для першого, так і для другого класу. Таким чином, для розрахунку тарифів виникає необхідність застосування декількох значень.

Однак специфіка публічних закупівель електричної енергії полягає в тому, що для одного укладеного договору **має бути застосована єдина ціна** за одиницю товару (грн/1 кВт·год), яка визначається згідно з тендерною пропозицією переможця.

Необхідність включення до цього значення декількох показників вартості послуг з розподілу суттєво ускладнить здійснення розрахунків як для цінової пропозиції учасників тендеру, так і в подальшому, після укладання договору.

Крім того, об'єктивність розрахунку буде напряму залежати від правильності та точності інформації про очікувані обсяги за кожною площадкою комерційного обліку в розрізі кожного ОСР та класу напруги, яка буде вказана замовником у тендерній документації.

Таким чином, для забезпечення точності та об'єктивності визначення ціни тендерної пропозиції та подальшого здійснення розрахунків радимо тим замовникам площадки комерційного обліку, які належать до різних класів напруги та/або різних операторів систем розподілу, розділяти закупівлю електричної енергії на відповідні лоти або закуповувати послуги з розподілу напряму в ОСР.

Завантажуйте також [шпаргалку УО щодо закупівлі електроенергії](#).

Оплата постачальником послуг з розподілу електроенергії

Також при вирішенні питання про включення вартості послуг з розподілу до вартості електричної енергії та при виборі способу її оплати через постачальника електричної енергії замовникам необхідно врахувати таке.

Постачальник здійснює придбання та оплату послуг з розподілу (передачі) електричної енергії за сукупністю споживачів постачальника, які згідно з умовами договорів про постачання електричної енергії здійснюють оплату послуг з розподілу електричної енергії у складі вартості (ціни) електричної енергії постачальника.

Договір електропостачальника про надання послуг з розподілу / передачі електричної енергії є публічним договором приєднання, зміст якого визначається оператором системи на основі типового договору, що є [додатком 4](#) до ПРПЕЕ, оприлюднюється на офіційному вебсайті оператора системи та укладається шляхом надання електропостачальником заяви-приєднання.

Договір електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії в частині розрахунків за послуги оператора системи діє за сукупністю споживачів електропостачальника, для яких оплату послуг з розподілу / передачі електричної енергії забезпечує електропостачальник.

При цьому радимо замовникам враховувати, що закупівля послуг з розподілу через постачальника покладає на останнього додаткове фінансове навантаження, оскільки відповідно до пункту 3.4 Типового договору електропостачальника про надання послуг з розподілу (передачі) електричної енергії оплата (придбання) послуг з розподілу (передачі) електричної енергії здійснюється постачальником **у формі попередньої оплати**.

Завантажуйте також приклад [обґрунтування технічних та якісних характеристик закупівлі, розміру бюджетного призначення, очікуваної вартості предмета закупівлі – послуги з розподілу електричної енергії](#).

Закуповувати електроенергію з розподілом чи без?

Окрім вищезазначеного хочемо звернути вашу увагу на [статтю 43 Закону](#) України «Про публічні закупівлі», де, зокрема, зазначено, що **договір про закупівлю є нікчемним у разі, якщо назва предмета закупівлі із зазначенням коду за Єдиним закупівельним словником не відповідає товарам, роботам чи послугам, що фактично закуплені замовником**.

Так, за своєю суттю закупівля електричної енергії є товаром у розумінні Закону та здійснюється за кодом [ДК 021:2015: 09310000-5](#) Електрична енергія. При цьому розподіл електричної енергії є послугою в розумінні Закону та для такої послуги в закупівельному

словнику передбачений окремий код за четвертим знаком — **65310000-9** Розподіл електричної енергії.

При цьому є випадки, коли ДАСУ встановлює порушення, якщо замовник включає до закупівлі електричної енергії послуги з її розподілу, що сплачуватиме постачальник. Так, у статті [«Не варто закуповувати електричну енергію разом з послугою розподілу»](#) органами ДАСУ в аналогічному випадку було констатовано, що *замовником розроблено та затверджено тендерну документацію без дотримання норм визначення предмета закупівлі відповідно до Єдиного закупівельного словника, чим порушено вимоги абзацу першого частини 3 статті 22 Закону та пункту 28 Особливостей.*

Підсумки

При прийнятті рішення, як закуповувати електричну енергію — з розподілом чи без, замовникам необхідно враховувати кількість операторів систем розподілу, на території діяльності яких розташовані об'єкти електропостачання, клас напруги, до якого віднесено ці об'єкти, а також економічні чинники, оскільки послуги з розподілу постачальник оплачує наперед. Крім цього, радимо враховувати практику контролюючих органів, які можуть встановити порушення у разі, якщо замовником в закупівлю електричної енергії як товару включено розподіл електричної енергії, який є послугою та має інший код за ДК 021:2015.

Більше — в електронній книзі [«Закупівля електричної енергії в період дії воєнного стану»](#).